

seksHAG

EXPERTGROEP SOA
HIV EN SEKSUALITEIT

Huisarts Advies Groep Seksuele Gezondheid • Keizersgracht 392 • 1016 GB Amsterdam • 020 6262669 • sekshag@nhg.org
De seksHAG wordt mede mogelijk gemaakt door Soa Aids Nederland en het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG)

Jaarverslag 2014

Amsterdam, Juli 2015

www.sekshag.nl

Inhoudsopgave

1	BESTUURSVERSLAG	5
1.1	ALGEMEEN	5
1.2	HISTORIE.....	5
1.3	ORGANISATIE.....	5
1.4	DOELSTELLING	6
1.5	ACHTERGROND EN TAKEN	6
1.6	TERUGBLIK 2014.....	7
1.6.1	2014: een lustrumjaar!	7
1.6.2	Terugblik op 2014 van het bestuur.....	7
1.7	TOEKOMST	8
2	ACTIVITEITENVERSLAG.....	10
2.1	PROJECTEN ONDERWIJS EN (NASCHOLING).....	10
2.2	PROJECTEN KWALITEIT VAN ZORG	10
2.3	PROJECTEN ORGANISATIE EN BELEID.....	10
2.4	MAATSCHAPPELIJKE ROL	11
2.5	JAARREKENING	11
2.6	ARTIKELEN / PUBLICATIES	11

Bijlage 1 Activiteiten leden SeksHAG in 2014

1 Bestuursverslag

1.1 Algemeen

De Huisarts Advies Groep Seksuele Gezondheid (seksHAG) bestaat uit huisartsen met een bijzondere interesse en specifieke deskundigheid op het gebied van seksueel overdraagbare aandoeningen, hiv en seksualiteit. In dit jaarverslag legt het bestuur van de seksHAG verantwoording af over het beleid dat zij in 2014 heeft gevoerd. Het jaarverslag bevat het profiel van de seksHAG, de visie van het bestuur en de expertgroep en de activiteiten van de leden van het afgelopen jaar.

1.2 Historie

De seksHAG komt voort uit twee bestaande organisaties, namelijk de huisarts-HIV/soa-consulenten en de Stichting ter bevordering van de Seksuologie in de Huisartsenpraktijk. Vanaf het begin van de jaren negentig hebben beide groepen huisartsen zich ingezet voor kwaliteit van zorg op het gebied van soa, HIV/AIDS, seksualiteit/seksuologie en anticonceptie. Vanaf 16 april 2009 willen de twee organisaties zich nadrukkelijk presenteren als één expertgroep. Per 1 oktober 2009 is de expertgroep een officiële NHG-expertgroep.

1.3 Organisatie

De seksHAG bestond op 31 december 2014 uit 23 leden en vier aspirant-leden. Het bestuur van de seksHAG telt zes leden. Het bestuur van de seksHAG bestaat uit:

De heer prof. dr. J. van Bergen, voorzitter
De heer P. Leusink, vicevoorzitter
De heer dr. L. Veehof, secretaris/ penningmeester
De heer dr. P. Dielissen
De heer dr. B. de Boer
Mevrouw T. van der Waart

De overige leden van de seksHAG zijn:

Mevrouw W. Avenarius
De heer dr. J. Boeke
Mevrouw dr. J. Dekker
Mevrouw G. Donker
Mevrouw A. Heemskerk
De heer A. Heijnen
De heer R. Hermanussen
Mevrouw S. Kalmijn
Mevrouw I. Kardolus
De heer A. de Meij
Mevrouw A. Pameijer
De heer dr. R. Starmans
Mevrouw N. Stevens
De heer A. Stokmans
Mevrouw P. van der Velden
De heer Y. van der Vleugel
Mevrouw C. Vliet – Vlieland

De aspirant leden zijn:

Mevrouw. M. Diaz
Mevrouw M. Goedhart
Mevrouw M. Linssen-Meijer
De heer C. Pricker

De seksHAG beschikt over een website, www.sekshag.nl en over een e-mailadres, sekshag@nhg.org. Het beheer van de website gebeurt door het NHG. Soa Aids Nederland ondersteunt de seksHAG. Het secretariaat van de seksHAG is ondergebracht bij Soa Aids Nederland. Het adres is Keizersgracht 392, 1016 GB te Amsterdam.

Op 9 juni 2011 is de seksHAG een stichting geworden. De stichting draagt de naam Stichting Huisarts Advies Groep Seksuele Gezondheid. De stichting staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 52939995. Het bestuur van de seksHAG vormt ook het bestuur van de stichting.

Het bestuur is in 2014 drie keer bijeen geweest (23 januari, 1 juli en 15 oktober).

1.4 Doelstelling

De expertgroep wil de kwaliteit van zorg verbeteren voor patiënten met vragen of problemen op het gebied van hun seksuele gezondheid en bijdragen aan een betere positionering van seksuele gezondheid binnen het huisartsgeneeskundig handelen.

1.5 Achtergrond en taken

Vragen en problemen op het gebied van seksualiteit zijn niet altijd even gemakkelijk bespreekbaar in de "spreekkamer". De communis opinio is wel dat huisartsen vaker bij patiënten zouden moeten vragen naar problemen, vragen of klachten over hun seksuele gezondheid. Patiënten zelf vinden het lastig seksuele problemen te vertellen aan hun huisarts bijvoorbeeld uit schaamte of onzekerheid. Huisartsen blijken seksualiteit te weinig routinematig na te vragen bij bijvoorbeeld chronisch zieken, medicatie of huidproblemen. Toch worden seksuele problemen gerekend tot de taakopvatting van de huisarts en patiënten stellen het op prijs als hun huisarts informeert naar problemen ten aanzien van seksualiteit. Epidemiologische gegevens over het voorkomen van seksueel overdraagbare aandoeningen en seksuele problemen onderschrijven het belang van het actief bespreekbaar maken van seksualiteit door huisartsen.

De NHG-expertgroep Seksuele Gezondheid wil een ondersteunende groep zijn in de zorg voor seksuele gezondheid in Nederland. Daaronder vallen de volgende taken:

1. Gevraagd en ongevraagd advies geven met betrekking tot de huisartsgeneeskundige zorg voor seksuele gezondheid.
2. Advies geven ten aanzien van nascholing en onderwijs, de implementatie van nieuwe kennis en complexe medische vraagstukken op het gebied van seksuele gezondheid.
3. Het organiseren van nascholing en onderwijs voor huisartsen, huisartsen in opleiding en andere zorgverleners op het gebied van de seksuele gezondheid.
4. Initiëren en stimuleren van onderzoek naar seksuele gezondheid in de huisartsenpraktijk.
5. Bevorderen van samenwerking tussen zorginstanties, die zich bezighouden met seksuele gezondheid.

- Ontwikkelen en implementeren van richtlijnen en werkafspraken voor seksuele gezondheid in de eerstelijns gezondheidszorg.

1.6 Terugblik 2014

1.6.1 2014: een lustrumjaar!

In 2014 vierde de seksHAG haar eerste vijfjarig lustrum. Feitelijk bestaat het netwerk al 20 jaar (oprichting van netwerk huisarts-hiv/soa-consulenten in 1994 en Stichting ter Bevordering van de Seksuologie in de Huisartsenpraktijk in 1993). Ook was er in 2014 nog een ander lustrum: het was 100 jaar geleden dat de Nederlandsche Vereniging tot Bestrijding der Geslachtsziekten werd opgericht. Tijdens de tweedaagse trainingdagen van de seksHAG in 2014 werd teruggeblikt op de activiteiten van het netwerk in de afgelopen twee decennia.

Gewenste kwaliteit van huisartsgeneeskundig handelen is vastgelegd in standaarden en beschreven in tal van naslagwerken die met medewerking van seksHAG-leden zijn geschreven: de HIV-wijzer, het Soa Vademecum, practicum huisartsgeneeskunde, edities van Bijblijven over soa en over seksualiteit, de Handboeken Seksuele Gezondheidszorg deel 1 en 2 etc. Implementatie wordt ondersteund door onze nascholingen en STIP-cursussen en door implementatiematerialen zoals Huisje-boompje-testje; de E-PIN, de diagnostische beslisboom, de hiv-verdiepingsmodule. Borging in beleid, onderzoek en onderwijs geschiedt door de oprichting van de NHG-Expertgroep en de

Leerstoel. Onderwijsmodules voor de huisartsopleidingen zijn gerealiseerd en in de afgelopen vijf jaar zijn meer dan 50 artikelen in medische vaktijdschriften verschenen.

1.6.2 Terugblik op 2014 van het bestuur

Het beleid van het bestuur van de seksHAG heeft zich in 2014 ten eerste gericht op de dagelijkse gang van zaken zoals ondersteuning van haar leden en een aanspreekpunt bieden voor derden. Daarnaast heeft het bestuur zich beziggehouden met de verdere ontwikkeling van de seksHAG als expertgroep. Mevr. Pameijer nam afscheid in het bestuur en werd vervangen door Mevr. van der Waart.

Omdat de seksHAG geen eigen kaderopleiding heeft, is er voor nieuwe (aspirant-)leden een instroomprocedure ontwikkeld. Er zijn vier onderwijsmodules ontwikkeld die door het aspirant-lid moet worden doorlopen voordat zij/hij officieel lid kan worden. Aspirant-leden worden gedurende die periode gekoppeld aan een senior seksHAG-lid (mentor) en er wordt i.o. met de opleidingscommissie een opleidingsplan gemaakt. Ook voor zittende leden gelden verplichtingen zoals het deelnemen aan de jaarlijkse tweedaagse training- en terugkomdagen, het geven van nascholing en het bijhouden van het eigen portfolio. Naar aanleiding van het nieuwe NHG-sponsorbeleid is een belangenverstrengelingsverklaring ook onderdeel hiervan.

In 2014 zijn door de seksHAG meer dan 2000 huisartsen, huisartsen in opleiding, en doktersassistenten bereikt in tal van nascholingen (zie bijlage 1). Extra aandacht werd besteed aan onderwijsprogramma's op de Universitaire Huisartsopleidingen. Wat betreft soa en hiv is er een nascholingsprogramma ontwikkeld en uitgevoerd voor de huisarts-opleiders rondom soa/hiv alsook een digitale leermodule voor medisch studenten. Daarnaast heeft er een E-college in het kader van een 'blended learning' plaatsgevonden waarbij meer dan 170 huisartsopleiders participeerden, die naast interactieve workshops, ook een E-learning deden en leergesprekken met hun huisarts-in-opleidingen hadden. Ook werd in 2014 de module rondom seksualiteit voor huisartsopleiders "Seks, dat spreekt vanzelf?" uitgezet bij de huisartsenopleiding te Leiden en werd een toezegging gedaan deze uit te zetten bij de huisartsenopleidingen Amsterdam (AMC) en Groningen.

De seksHAG werd in 2014 ondersteund door Soa Aids Nederland onder meer door het leveren van secretariële ondersteuning voor het bestuur, bij het organiseren van de tweedaagse terugkomdagen en bij het faciliteren van de nieuwsbrieven.

De samenwerking met Rutgers WPF heeft in 2014 verder invulling gekregen door de toezegging te willen samenwerken rondom een aantal projecten met www.thuisarts.nl en www.seksindepraktijk.nl.

Er is een expertbijeenkomst geweest voor de Expertgroepen door NHG en LHV. De seksHAG is op deze bijeenkomst vertegenwoordigd en verzorgde een presentatie.

De seksHAG laat zich ook nadrukkelijk horen bij standpunten of uitspraken in de media over seksuele gezondheid. Standpunten werden uitgedragen ten aanzien van soa-zelftesten en ten aanzien van de ontwikkeling van een zogenaamde 'lustpil'. Blijvende aandacht werd gevraagd voor de hoge kosten die door laboratoria wordt gevraagd voor soa-testen.

1.7 Toekomst

Borging van het domein soa, hiv en seksualiteit binnen huisartsgeneeskundig handelen wordt gerealiseerd via richtlijnen en publicaties, via (de nascholingen van) de NHG Expertgroep seksuele gezondheid (seksHAG), en met de instelling van de leerstoel hiv en soa in de eerste lijn. Voor het bredere terrein van seksuele gezondheid komt in 2015 meer aandacht onder meer door het gereedkomen van de nieuwe standaard rondom seksuele klachten waarbij de Standaard erectiele disfunctie komt te vervallen.

In 2015 zal het nationale NHG congres "Onder Belicht" in het teken staan van urogynaecologie en seksuele gezondheid. De seksHAG is nadrukkelijk betrokken in opzet en uitvoering van dit congres.

Met de komst van nieuwe leden is er een stap gezet naar een opleiding tot huisarts-expert seksuele gezondheid voor enthousiaste huisartsen op dit gebied van seksuele gezondheid. De eis is dat alle vier de modules (soa, hiv, seksualiteit en wetenschappelijke vorming) door een nieuw lid doorlopen worden en dat afhankelijk van voorervaringen er vrijstelling kan zijn. Deze stap past bij de wens naar kwaliteitsborging van de individuele leden en de groep als geheel. Ook is het voor het bestuur wenselijk dat de interne deskundigheidsbevorderingen inzichtelijk worden. De terugkomdagen van 2014 zijn gebruikt worden om met elkaar hier opnieuw naar te kijken en afspraken te maken. In 2015 zal de samenwerking met de Expertgroep Urogynaecologie nader uitgewerkt worden.

Meer aandacht zal er in de toekomst zijn voor onderwijs aan de huisartsopleiders. Verankering in de huisartsopleiding waarborgt implementatie bij jonge nieuwe huisartsen. Onderwijs aan praktijkondersteuners (chronische zorg, ouderen en seksualiteit) en praktijkassistenten (soa) krijgt meer

plek in de nascholingen van de seksHAG. Ook is er een wens om een lange termijn visie op seksuele gezondheid te formuleren voor huisartsen: waar wil de seksHAG de komende jaren naartoe met seksuele gezondheid in de 1e lijn? Goede regionale samenwerking met de Centra Seksuele Gezondheid wordt nagestreefd, zeker nu de (financiële) drempels leiden tot knelpunten rondom toegang tot zorg.

2 Activiteitenverslag

In 2014 heeft de seksHAG deelgenomen aan diverse activiteiten op het gebied van onderwijs, organisatie, beleid en onderzoek. De seksHAG heeft als expertgroep in 2014 geen eigen wetenschappelijk onderzoek geïnitieerd of deelgenomen aan wetenschappelijk onderzoek. Echter, individuele leden van de expertgroep zijn wel actief in wetenschappelijke projecten. Jaarlijks wordt geïnventariseerd welke activiteiten de leden hebben ondernomen. Deze inventarisatie loopt van 1 januari tot en met 31 december 2014. Hieronder worden de activiteiten vermeld van de seksHAG als organisatie. In bijlage 1 staan de activiteiten van de individuele leden vermeld. Deze hebben betrekking op de periode januari - december 2014.

2.1 Projecten onderwijs en (nascholing)

In 2014 heeft de seksHAG de volgende onderwijsactiviteiten verzorgd, ontwikkeld of bijgedragen aan:

- Diverse presentaties op (inter-)nationale congressen en nascholingen voor huisartsen, huisartsen in opleiding en anderen waarbij meer dan 2000 personen werden bereikt.
- Training en deskundigheidsbevordering eigen leden tijdens de Terugkomdagen 2014 en middels een tweetal nieuwsbrieven. Modules "Het soa-consult 2.0" en "Seks dat spreekt vanzelf" voor huisartsopleidingen.
- Organisatie NHG-congres 2015 "Urogynaecologie en seksuele gezondheid".

2.2 Projecten kwaliteit van zorg

In 2014 heeft de seksHAG haar medewerking verleend aan de volgende projecten:

- Implementatie NHG standaard Het soa-consult
- Deelname standaard commissie NHG standaard Seksuele klachten
- Start samenwerkingsproject met Fiom ten behoeve van samenwerkingsafspraken met gynaecologen en abortusartsen rond ongewenste zwangerschap

2.3 Projecten organisatie en beleid

In 2014 heeft de seksHAG een actieve inbreng geleverd of haar deelname uitgesproken aan de volgende projecten:

- Expertgroep meeting en bestuurlijk overleg met NHG en Landelijke Huisarts Vereniging
- Deelname Platform Seksuele Gezondheid en Soa
- Overleg GGD-en (regionaal)
- Start samenwerkingsproject met FIOM ten behoeve van samenwerkingsafspraken met gynaecologen en abortusartsen rond ongewenste zwangerschap

2.4 Maatschappelijke rol

Leden van de seksHAG hebben in 2014 op uiteenlopende wijze bijgedragen aan de maatschappelijke agenda van het onderwerp seksuele gezondheid. Zij hebben hun medewerking verleend aan TV- en radioprogramma's, webcasts en interviews in kranten.

2.5 Jaarrekening

De stichting heeft in 2014 geen eigen vermogen gehad. Alle activiteiten werden rechtstreeks door Soa Aids Nederland gefinancierd. Soa Aids Nederland wordt ondersteund door het RIVM, VWS, Gilead en Will Pharma. Ook Rutgers WPF en de Condomerie hebben bijgedragen aan de Terugkomdagen 2014.

2.6 Artikelen / Publicaties

De volgende artikelen op het gebied van seksuele gezondheid zijn gepubliceerd door of met medewerking van leden van de seksHAG:

De Meij A. et al. *Pitfalls in the diagnosis and management of inguinal lymphogranuloma venereum: important lessons from a case series, Sexually Transmitted Infections; June 2014, Vol. 90 Issue 4, p279*

R. Hermanussen, A. Heijen *Serie hiv deel 1: Presentatie en beloop van hiv, <http://www.seksoa.nl/artikelen/presentatie-en-beloop-van-hiv/> verschenen op 26 september 2014.*

R. Hermanussen, A. Heijen *Serie hiv deel 2: Epidemiologie van hiv, <http://www.seksoa.nl/artikelen/serie-hiv-epidemiologie-van-hiv/> verschenen op 31 oktober 2014.*

R. Hermanussen, A. Heijen *Serie hiv deel 3: Overdracht van hiv. <http://www.seksoa.nl/artikelen/serie-hiv-epidemiologie-van-hiv/> verschenen op 19 december 2014.*

R. Hermanussen, A. Heijen *Vraag het aan.. de huisarts, over LGV <http://www.seksoa.nl/artikelen/vraag-het-aan-de-huisarts/> verschenen op 9 mei 2014.*

Geneviève AFS van Liere, Nicole HTM Dukers-Muijters, Jan EAM van Bergen et al. BMC Infectious Diseases 2014, 14:612 The added value of chlamydia screening between 2008-2010 in reaching young people in addition to chlamydia testing in regular care; an observational study. BMC infectious diseases 2014; 14:612 <http://www.biomedcentral.com/1471-2334/14/612>

Van Bergen J. *De assistente als lovecoach. Een spreekuur seksuele gezondheid. Huisarts en Wetenschap 2014;57(11):596-600. <http://mijn.bsl.nl/servlet/segment/bsl/mijn-bsl/tijdschriften/12445---huisarts-en-wetenschap-2014-11/de-assistente-als-love-coach-een-spreekuur-seksuele-gezondheid/5448426.html>*

Van Aar F, de Moraes M, Morré SA, van Bergen JEAM et al. Chlamydia trachomatis IgG seroprevalence in the general population of the Netherlands in 1996 and in 2007: differential changes by gender and age Sex Transm Infect 2014;0:1-7. doi:10.1136/sextrans-2013-051074 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24583966>

Donker GA, Dorsman SA, Spreeuwenberg P, van den Broek I, van Bergen J. *22 jaar hiv-gerelateerde consulten in de huisartspraktijk. Ned Tijdschr Geneesk 2014 15 februari;158(7): A6995*

Ten Hoor GA, Hoebe CJP, van Bergen JEAM et al. The influence of two different invitation letters on chlamydia testing participation: Randomized controlled trial. J Med Internet Res 2014; 16;1:e24:1-9 <http://www.jmir.org/2014/1/e24/>

Mollers M, Vriend HJ, van der Sande MA, **van Bergen JE**, King AJ, Lenselink CH, Bekkers RL, Meijer CJ, de Melker HE, Bogaards JA. Population- and type-specific clustering of multiple HPV types across diverse risk populations in the Netherlands. *Am J Epidemiol.* 2014 May 15;179(10):1236-46. doi: 10.1093/aje/kwu038. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24714726>

Van den Broek IVF, Lang JA, **van Bergen JEAM**, Morré SA, van der Sande M. Chlamydia trachomatis antibody testing in vaginal mucosal material versus blood samples of women attending a fertility clinic and an STI-clinic" *Obstetrics and Gynecology International* <http://www.hindawi.com/journals/ogj/2014/601932/>

Van Bergen Jan EAM. Patiënten met een seksueel overdraagbare aandoening. Klinische les. Het abc van het consult is minder eenvoudig dan het lijkt. *Ned Tijdschr Geneesk.* 2014;158: A7247 <https://www.ntvg.nl/artikelen/pati%C3%ABnten-met-een-seksueel-overdraagbare-aandoening>

Verlee E, **van Bergen JEAM**, Dekker JH, Boeke AJP, Burgers JS, Bouma M. Samenvatting van de NHG-standaard 'Het soa-consult'. *Ned Tijdschr Geneesk* 2014;158: A7277 <https://www.ntvg.nl/system/files/publications/a7277.pdf>

Van Bergen J. Van Richtlijn naar praktijk. De nieuwe soa richtlijnen voor de 1e en 2e lijn SEKSOA 2014; januari; art nr 3060

N. Stevens 2014 Hoofdstuk 'ouderen en seksualiteit' in *Handboek seksuele gezondheid.*

Dielissen P. Casuïstiek. Het falen van PDE-5 remmers voor erectieproblemen bij diabetes mellitus. *Mednet* 2014;

Giesen A, Lagro-Janssen A, **Dielissen P.** Klinische les. Niet gekomen voor het uitstrijkje? In gesprek over seks. *Huisarts en Wetenschap* 2014;

Van der Sande M, Timen A, van der Ende A, **van Bergen J** et al. Internationale clusters van invasieve meningococken C infecties bij mannen die seks hebben met mannen. *Implicaties voor Ned Tijdschr Infect* 2014;9;(1):3-8

Van Bergen J. Amsterdam Annual Chlamydia meeting: meer aandacht voor CT in Europa. 2014 SEKSOA maart; artikelnummer 3264 <http://www.seksoa.nl/artikelen/amsterdam-annual-chlamydia-meeting-2014-meer-aandacht-in-europa-voor-chlamydia/>

Van Bergen J. Wijzigingen Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg: kans of vooral bedreiging? SEKSOA 2014; juni; artikelnummer 3444 <http://www.seksoa.nl/artikelen/wijzigingen-aanvullende-seksuele-gezondheidszorg-kans-of-vooral-bedreiging/>

Van Bergen J. Is Ebola een SOA? SEKSOA 08-09-2014 <http://www.seksoa.nl/nieuws/is-ebola-een-soa/>

Van Bergen J. Ouderen een nieuwe risicogroep voor soa? SEKSOA 26 sept 2014; artikelnummer 3616 <http://www.seksoa.nl/artikelen/ouderen-een-nieuwe-risicogroep-voor-soa/>

Leusink P. (2014). Misleidende marketing rond vroegtijdige zaadlozing. *Huisarts Wet* 2014;57(3):126-27.

Leusink P., Boeke, A. J. P., & Laan, E. (2014). Toward Personalized Sexual Medicine: Where is the Evidence? *Journal of Sexual Medicine.* doi: 10.1111/jsm.12619

Leusink P., Ramakers M. (2014). *Handboek seksuele gezondheid. Probleemgeoriënteerd denken en handelen.* Assen: Van Gorcum.

Leusink P., Ramakers M. (2014). Hoe werkt seks. In: **Leusink P., Ramakers M.** (red). *Handboek seksuele gezondheid. Probleemgeoriënteerd denken en handelen.* Assen: Van Gorcum.

Leusink P., Bozkir C, Abdulrehman S., Shadmanfar W. (2014). Seks uit een andere wereld. In: **Leusink P., Ramakers M.** (red). *Handboek seksuele gezondheid. Probleemgeoriënteerd denken en handelen.* Assen: Van Gorcum.

Ramakers M., Leusink P. (2014). Lijf en leden. In: **Leusink P., Ramakers M.** (red). *Handboek seksuele gezondheid. Probleemgeoriënteerd denken en handelen.* Assen: Van Gorcum.

Ramakers M., Leusink P. (2014). Als seks niet werkt. In: **Leusink P., Ramakers M.** (red). *Handboek seksuele gezondheid. Probleemgeoriënteerd denken en handelen.* Assen: Van Gorcum.

Picavet C., Leusink P. (2014). Anticonceptie counseling. In: **Leusink P., Ramakers M.** (red). *Handboek seksuele gezondheid. Probleemgeoriënteerd denken en handelen.* Assen: Van Gorcum.

Goenee MS, **Donker GA**, Picavet C, Wijsen C. Decision-making concerning unwanted pregnancy in general practice. *Fam Pract* 2014;doi:10.1093/fampra/cmu033.

Goenee MS, **Donker GA**, Picavet C, Wijsen S. Beslissen over een ongewenste zwangerschap. Wat is de rol van de huisarts? *Ned. Tijdschr Geneeskd* 2014;158:A8243.

Den Heijer C, Van Dongen M, **Donker G**, Stobberingh E. Diagnostiek van urineweginfecties bij mannen. *Huisarts & Wetenschap* 2014;57(8):390-394.

Donker GA. *Continue Morbiditeits Registratie Peilstations Nederland 2013. Jaarverslag. Utrecht, NIVEL, 2014.* www.nivel.nl/peilstations.

Bijlage 1: activiteiten leden seksHAG in 2014

	Onderwijs en nascholing			Artike- len	Werkgroepen/overigen
	Huisartsen - aios	POH - PA-DA	Overigen		
A. Stokmans	15	30	4		Overleg met huisartsopleiding UM over Seksuologie onderwijs
A.De Meij	Onbekend	Onbekend	Onbekend	1	
A.Pameijer	70	115	120		NHG Standaard werkgroep vaginaal bloedverlies
R.Starmans	-	-	-	-	Lid onderwijscommissie seksHAG Vanuit NHG-adviesraad standaarden bijgedragen aan projectplan voor nieuwe standaard seksuele klachten
P.van der Velden	6	12	110		
M.Linszen-Meijer	Onbekend				
B. de Boer	90		100		
A. Heemskerk	10	15	58		
A. Heijnen	70		110	3	Intervisiegroepen Seksuologie
I. Kardolus	10	2			NHG standaard fluor vaginalis
J. Dekker	275 (Ha, da en poh)		18		
J. van Bergen	315			10 artikelen	Bijzonder hoogleraar soa hiv; programmaleider Soa Aids Nederland
L. Veehof	160				Overleg SOA kenniscentrum Nederland Noord Bestuur stichting Seksuele Gezondheid Noord Nederland
N. Stevens	15		8	1	Werkgroep NHG standaard seksuele klachten
W. Avenarius	Onbekend				
P. Dielissen	20		5	2	
P. Leusink	724	60			Werkgroep NHG standaard Seksuele klachten; Congrescommissie NHG 2015; Bijeenkomst Kaderhuisartsen Expertgroepen NHG/LHV
T. van der Waart	212	15	315		
J. Boeke	134				
R. Hermanussen	60				

M. Goedhart	130	100			Zitting redactieraad seksindepraktijk.nl
M. Diaz	78	9			
Y. van der Vleugel	32				
S. Kalmijn	1	1			
C.L. Pricker	Onbekend				Supervisie GGD SOA spreekuur; GGD Sense advies
G. Donker	Onbekend	6			
C. Vliet-Vlieland	122				